

Østfold interkommunale arkivselskap IKS

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Filnavn: Ny forskrift om offentlige arkiv
Kopi til:

Vår ref.: 17/3
Deres ref.: 16/1984

Dato: 5. januar 2017

HØRINGSSVAR OM NY FORSKRIFT OM OFFENTLIGE ARKIV

IKA Østfold har mottatt forslag på ny forskrift om offentlige arkiv til høring. IKA Østfold er et interkommunalt arkivselskap, og er også arkivdepotinstitusjon for 17 kommuner i Østfold og Østfold fylkeskommune. Kommunene og Østfold fylkeskommune er også høringsinstanser og gir sine egne høringsuttalelser.

Forskrift om offentlige arkiv kom i 1998, og det har skjedd store endringer på arkivområdet siden den gang. IKA Østfold ser positivt på at gjeldende forskrift blir revidert og oppdatert, da nåværende forskrift i mindre grad er tilpasset offentlig sektor, som i stor grad er blitt mye mer digitale enn i 1998.

Endring i struktur

Det foreslås en endring i strukturen i forskriften. Departementet ber om tilbakemelding på om det er formålstjenlig og gradvis gå over til et mindre detaljert arkivregelverk. IKA Østfold mener at det er fornuftig og nødvendig for at regelverket skal kunne brukes i mange år framover. Man bør forsøke å unngå at forskriften igjen vil bli fort utdatert. Detaljregelverket bør samles i Riksarkivarens retningslinjer, som Kulturdepartementet foreslår. Riksarkivarens retningslinjer vil være enklere å tilpasse og forandre, etter hvert som offentlig forvaltning endrer seg.

Ny § 1. Arkivansvar i offentlige organ

Kulturdepartementet foreslår en justering av arkivansvar for en tilpasning til kommuneloven, og foreslår å fjerne det eksplisitte kravet om «at organ skal ha ei eiga arkivteneste og ein eigen arkivansvarleg». IKA Østfold mener at § 2-1 fortsatt bør være med i ny forskrift, og eventuelt knyttes opp til ny § 3. Dette for å sikre at dokumentasjonsforvaltningen blir ivaretatt, og følger arkivfaglige prinsipper, hvem det er som skal ha det daglige og faglige arkivansvaret, og ikke bare det overordnede ansvaret.

Ny § 2. Definisjonar

IKA Østfold har noen kommentarer til definisjonene.

a) Arkivmateriale: dokument som inngår i eit arkiv.

Når det gjelder definisjon av arkivmateriale, så mener vi at man bør bruke ordet dokumentasjon og ikke kun dokument, da arkivmateriale kan være mye mer enn dokument, og mener at dokumentbegrepet blir for snevert.

b) Dokumentasjon: dokument som stadfester handlingar eller hendingar

Det samme synes her når det gjelder dokument. Dagens dokumentasjon og arkiv inneholder ikke kun dokumenter, men også informasjon som ikke nødvendigvis kan knyttes til dokument.

h) Arkivdepot: institusjon eller anna organisatorisk eining som har lokale for bevaring av eldre arkivmateriale.

IKA Østfold mener at man også bør ha med at et arkivdepot har kompetanse for mottak og forvaltning, samt tilgjengeliggjøring og formidling av arkivmateriale. Et arkivdepot er ikke bare et lokale, eller lager for oppbevaring av eldre arkivmateriale. Som arkivdepot for Østfold synes vi at definisjonen av arkivdepot blir for enkel.

Ny § 3. Internkontroll for arkiv

Arkivplan har blitt et godt verktøy for mange kommuner, og mange av våre eiere har tatt i bruk Arkivplan.no. Hvorvidt det er et godt og dekkende ord kan diskuteres, og IKA Østfold har forståelse for at mange kan oppfatte at dette ordet ikke er dekkende for hvilken funksjon en arkivplan faktisk har. Ved å endre begrepet til «internkontroll for arkiv» vil det kanskje gi en bedre forståelse, siden man har internkontroller også for andre områder i forvaltningen.

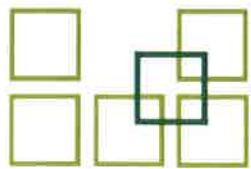
Det som vi synes mangler i ny § 3, er krav til kompetanse til de som skal foreta denne internkontrollen. I Riksrevisjonens rapport fra 2010 pekes det på at arkivledere og arkivpersonale i kommuner og fylkeskommuner har et stort behov for arkivrelevant juridisk kompetanse og ikt-kompetanse. Uten at det stilles krav til slik kompetanse i den nye forskriften, synes det vanskelig å kunne utføre interkontroll for arkiv på en god nok måte. IKA Østfold synes at arkivfaget forsvinner i ny § 3, når man ikke knytter denne interkontrollen til en arkivtjeneste, eller en arkivleder.

Ny § 12. Behandling av arkivdokument

Arkivdokument er ikke med i ny § 2 definisjoner, og burde være med der.

Ny § 22. Lagring av digitalt arkivmateriale utanfor Noreg.

Departementet ber om svar på om det er ønskelig at det blir åpnet for skylagring, og hvilke løsninger som er formålstjenlige. IKA Østfold ser at det er mange positive sider ved skylagring, med hensyn til økt fleksibilitet og mer kostnadseffektiv bruk av IKT.

Østfold interkommunale arkivselskap IKS

Det vil imidlertid bli utfordrende for kommunene å inngå avtaler som skal ivareta alle juridiske aspekter ved slik lagring. Ved avtaleinngåelse om lagring av arkiv og data i utlandet, vil det bli komplisert å sørge for at man oppfyller norsk lovgivning. Hvilken tilgang utenlandske leverandører og myndigheter vil ha til data lagret i deres land, er noe kommunene må ha kontroll på.

Kommuner og fylkeskommuner har personsensitive opplysninger i sine arkiver som stiller strenge krav til tilganger, og skylagringsavtalene må også ta høyde for dette. Her kommer også annet regelverk inn som må tas hensyn til. Mange som vil inngå kontrakter om skylagring i utlandet vil ha behov for bistand om kontraktene er juridisk gode nok, og være forsikret om at man ikke bryter norsk lov.

IKA Østfold synes at kommunene vil få en stor utfordring ved inngåelse av slike kontrakter. De skal være trygge på at arkivloven med forskrifter er regulert i avtalen, men også personopplysningsloven m.fl. Samtidig skal man sørge for å beholde tilgang, kontroll og eiendomsrett til eget arkivmateriale. På bakgrunn av dette ønsker ikke IKA Østfold at det skal åpnes for skylagring i utlandet, uten at f.eks. Arkivverket må ta et større ansvar, og bistå kommunene i utarbeidelse av slike avtaler. Hvis det skal åpnes for skylagring av kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale, vil man trenge spesifikk veiledning og rådgivning fra sentrale myndigheter.

Skylagring i Norge som blir levert av leverandører som er underlagt norsk lovgivning, ville løst det meste av skylagringsproblematikken, og kanskje burde man stille slike krav når det gjelder norske offentlige arkiver hvis slike løsninger finnes i Norge i dag.

Digitalisering av papirarkiver

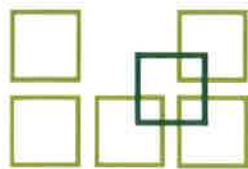
Digitalisering av papirarkiver er en ressurskrevende oppgave, som man i større grad burde utføre for å tilrettelegge for publikum. Flere kommuner velger å sende f.eks. byggesaksarkivet sitt til profesjonelle aktører innen digitalisering. Hvorvidt man skal åpne for å kassere materiale som er digitalisert, mener vi Riksarkivaren fortsatt bør godkjenne for hvert enkelt arkiv, før man kan gå til kassasjon etter digitalisering. Det bør vurderes i hvert enkelt tilfelle om hvorvidt man har fått med seg alle metadata, og om den digitale versjonen er god nok. En løsning kan være at man setter et kassasjonstidspunkt lengre frem i tid, og at man kan kassere papirversjonen når man etter noen år, ser at den digitale versjonen er korrekt og dekker de behovene og kravene som stilles.

Krav om innbinding og kopibok

IKA Østfold ser at behov for kopibok faller bort i digitale arkiv, og er helt enig i at dette kravet frafaller. Departementet foreslår også å oppheve plikten til å binde inn møtebøker, protokoller m.m. IKA Østfold som arkivdepot ser positivt på dette, da det ved framfinning og kopiering vil gjøre arbeidet enklere, enn når materialet er bundet inn i bøker.

Andre kommentarer

Arkivmeldingen (Meld.St. 7) fra 2012 viste at mange kommuner har konkurranseutsatt kommunale tjenester. Rapporten viste at ca. 80 % av dem hadde «i liten, eller i svært liten grad» stilt krav om at de private skulle følge regelverket om offentlig arkiv. I forbindelse med en revisjon av arkivforskriften

Østfold interkommunale arkivselskap IKS

skulle man se på dette, og sørge for at det ble stilt slike krav. IKA Østfold kan ikke se at dette er tatt med i forslaget til ny arkivforskrift. For at kommunene skal kunne ivareta sitt arkivansvar, så bør disse konkurranseutsatte tjenestene også omfattes av ny arkivforskrift. Dette for å sikre at slik som f.eks. rettighetsdokumentasjon for enkeltpersoner blir tatt vare på, uansett om de har vært på en fylkeskommunal/kommunal- eller privat institusjon.

Den nye forskriften framstår som oversiktlig og grei, men fortsatt retter noen av de nye paragrafene seg mot papirarkiver, slik som f.eks. § 13, 14, 15 og 19. Det vil kanskje medføre at denne forskriften også vil være utdatert om få år. Man kunne kanskje i større grad tatt ut det som vedrører papirarkiver og samlet det i Riksarkivarens retningslinjer, og kun hatt fokus på det digitale i den nye forskriften.

Med hilsen

Lene-Kari Bjerketvedt
Daglig leder